

„Nagy leszek” életvezetési program

**a dr Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, EGYMI,
Diákotthon és Gyermekotthon lakásotthonában**

Nem volt mindennapi élmény látogatást tenni egy olyan lakásotthonban, ahol sajátos nevelési igényű, állami gondoskodásban részesülő gyermekek és fiatalok élnek.

A hangulat meghitt, családias, a lakásotthon a gondozottak számára a játék, az önfeledt gyermekkor színtere.

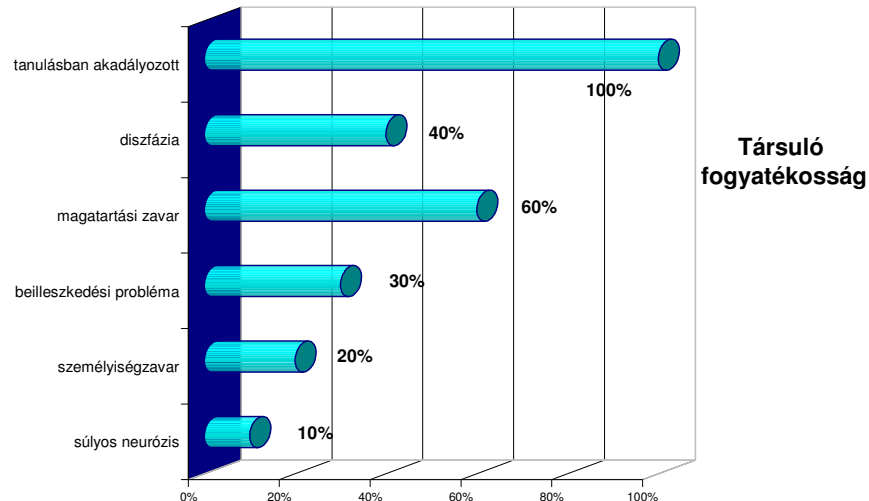
A pedagógusok, a gondozók számára felelősségteljes, nagy odafigyelést, mérhetetlen empátiát és következetes tudatossággal felépített szakmai koncepció megvalósítását jelenti mindez.

Tamási Áron igaz szavai, „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”, szívhez szólóan fejezik ki a szándékot, amikor a szülőket nélkülözni kénytelen gondozottak számára az otthont pótló gondoskodást kell megvalósítani.

Nem új a feladat, hiszen az intézmény alapfeladatai között már 2000-ben szerepelt az állami gondozottnak emlegetett gyermekek gyermekotthoni ellátása. Végül 2003-ban megszületett a lakásotthon. A szeretet szálaiból, a gondoskodás ágacskáiból, a törődés leveleiből, hordták össze, alakították családívá a házat, biztonságot adó otthonná a lakást.

A „Nagy leszek” életvezetési program célja a gyermekotthonban nevelkedő, a család közvetlen jelenlétét nélkülöző gyermekek felkészítése az önálló életvezetésre, a munkavállalói szerepkörre, a családalapításra és mindarra, ami a gyermekotthonból kikerülve feladatként vár rájuk.

A gyermekotthonban elhelyezésre kerülő óvodás korú, általános iskolás és középfokú intézményben tanuló, a „Nagy leszek” életvezetési programban résztvevő gondozottak jellemzője, hogy 90 %-uk halmazottan sérült gyermek, illetve fiatal. A központi idegrendszer sérülése miatt társuló fogyatékosként tanulásban akadályozottság, diszfázia, magatartászavar, beilleszkedési probléma, személyiségzavar, esetenként súlyos neurózis is jelen van.

További nehezítettség mutatkozik a kommunikáció, a figyelem terén, a kulturtechnikák alapadottságaiban, a személyiség fejlődésében, a szociális alkalmazkodásban.

A gyermekvédelmi jellemzők tekintetében a gondozott gyermekek 50 %-a mögött van valamilyen szinten működő család, de közülük is csak a fele család olyan, ahová a gyermekek biztonsággal hazatérhetnek majd. A gyermekek 50 %-ának ugyanakkor semmilyen családi kapcsolata nincs, a családok felkutatása ezekben az esetekben szinte reménytelen. Minden gyermek esetében hiányoznak a korai szocializáció feltételei, mintái.

A „Nagy leszek” életvezetési program a következő területek fejlesztését célozza:

- a személyiségfejlődési zavarok kezelése
- a kommunikációs és beilleszkedési zavarokkal korrigálása
- a nehezített szocializáció megsegítésére
- a magatartásszabályozók hiányának, fejletlenségének felszámolása

A megcélzott fejlesztéseket gyakorlatba ágyazva, példák sorozatán keresztül végzik:

- Felelősi rendszert dolgoztak ki, demokratikus „választások” bonyolításával, ahol a gyermekek feladata volt az „igazságos munkamegosztás” elve mellett figyelembe venni az egyéni képességeket, a kötelező feladatokat, a tanulás időbeosztását. A konstruktív kooperáció, a kötelesség teljesítésének alakítására lehetőséget ad a feladatok cseréje, külön ügyelve az egymás „kihasználásának” veszélyére.
- Az önkiszolgálás fejlesztésére a napirend gyakorlatai mellett ismeretterjesztő filmekkel, szakorvosokkal, nevelőkkel való beszélgetésekkel, önkéntességen alapuló segítő párok összeállításával gyakorolnak pozitív hatást.
- Az önálló életvitel fejlesztésére az iskolai oktatásban tanultak gyakorlatban való megkövetelése mellett, a háztartás vezetésére vonatkozó komplex gyakorlatot vezettek be, mely a belátóképességnek, az összefüggések átlátásának, az egymás iránti toleranciának minden alkalommal nehéz mérföldköve.

- A gazdálkodás, a pénz beosztása talán a legnehezebb feladat. Az éttrend és a rendelkezésre álló pénz összehangolása gyakorlatba ágyazva előkészíti a személyes kiadások kezelésének reális gyakorlatát.
- A későbbi pályakép, életkép alakítása érdekében beszélgetésekre hívják meg a volt növendékeket, esetenként a gondozottak látogatják meg őket. A találkozások alkalmával tapasztalatokat szerezhetnek sikereiket, kudarcaikat illetően, majd a nevelőkkel közösen gondolkodva vetíthetik saját életükre a tapasztaltakat.
- A családi életre, a párkapcsolatok kialakítására való felkészítés talán a legnehezebb feladata a programnak. A napi gyakorlatban egyénileg dolgozzák ki és kísérik figyelemmel a testi higiéné, a szexualitás, az esetlegesen kialakulóban lévő devianciák megelőzésének területét.

A közelő eltávozást, a gondozás megszűnése utáni életvitelt előkészítő tervet/programot állítanak össze közösen a gondozott fiatalal, amely program kiemelt kérdéscíveit:

- ✓ Hol fogok lakni?
- ✓ Hogyan kezeljem a pénzem, vagyonomat?
- ✓ Hol fogok dolgozni?
- ✓ Párkapcsolatomat/aimat hogyan kezeljem?
- ✓ Fogycatékosságomból eredő hátrányaimat hogyan küzdhetem le?
- ✓ Pozitív képességeimet hogyan hasznosíthatom?
- ✓ Melyek személyiségem még formálendő területei?
- ✓ Melyek a fogyatékosságommal, egyéscségi állapotommal kapcsolatban megerősítendő ismeretek, gyakorlatok?
- ✓ Szükséges-e joggyakorlásommal, jogvédelmmel, szocializációmmal kapcsolatos jogi és gyakorlati ismeretek bővítése, aktualizálása, rögzítése?

Eltávozáskor minden volt gondozott kézhez kapja azt az összefoglaló tájékoztató füzetet, amely a legszükségesebbnek tartott tudnivalókat tartalmazza.

Mikor elbocsátják gondozottaikat a távozó kézbe kapják a gondoskodás, a szeretet, az aggodalom csokrát, hogy emlékezzenek a könnyekkel, veszekedésekkel, büszke eredményekkel közösen megharcolt eredményeikre. Hogy emlékezzenek az átétekre, hogy tudják, a szükségben, az erőgyűjtéshez, a tanácsért, vagy akár az örömök megosztásáért, ehhez a fészekhez mindig visszatérhetnek.

dr Farkasné Kovács Beáta
gyógypedagógiai szaktanácsadó